Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
esitatud 20. novembril 2025 [1]

Kohtuasi C-882/24 P

AL
versus

Euroopa Komisjon

Apellatsioonkaebus – Avalik teenistus – Töötasu – Peretoetused – Ülalpeetava lapse toetus – Personalieeskirjade VII lisa artikkel 2 – Toetuse tühistamine – Enammakstud summade tagasimaksmine personalieeskirjade artikli 85 alusel – Õiguspärasuse kontroll – Jõustunud ja tagasiulatuva riigisisese otsuse mõju – Tõhus kohtulik kaitse

1. Käesoleva apellatsioonkaebusega palub nõukogu peasekretariaadi (endine) [2] ametnik tühistada Üldkohtu 10. aprilli 2024. aasta otsuse AL *vs.* komisjon. [3]

2. Vaidlustatud kohtuotsusega jäeti muutmata Euroopa Komisjoni otsus [4], millega kohustati tagasi nõudma teatavad apellandile peretoetustena tehtud maksed.

3. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb tühistamishagi raames vaidlustatud huve kahjustava akti õiguspärasust üldjuhul hinnata selle vastuvõtmise ajal *olemas olnud* faktiliste ja õiguslike asjaolude alusel.

4. Nüüd tuleb kindlaks teha, kas Üldkohus moonutas faktilisi asjaolusid, kui ta ei võtnud arvesse sellise lõpliku riigisisese kohtuotsuse tagasiulatuvat mõju, mis on toimikusse nõuetekohaselt lisatud ja tehtud *pärast* tema huve kahjustava akti vastuvõtmist, kuid enne tühistamishagi kirjaliku menetluse lõppu.

[1] Algkeel: hispaania.

[2] Nõukogu ametisse nimetav asutus (edaspidi „ametisse nimetav asutus“ või „asutus“) otsustas 27. septembril 2021 distsiplinaarmenetluse tulemusel apellandi ametist vabastada. AL vaidlustas selle otsuse Üldkohtus, kes jättis selle muutmata 10. aprilli 2024. aasta kohtuotsusega AL *vs.* nõukogu (T-22/22, EU:T:2024:219), mille peale esitas AL apellatsioonkaebuse, mis on Euroopa Kohtus veel pooleli (kohtuasi C-893/24 P, AL *vs.* nõukogu).

[3] T-50/22, EU:T:2024:220; edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“. Euroopa Kohtu palvel käsitlen käesolevas ettepanekus ainult apellatsioonkaebuse teist väidet.

[4] Üldkohtule esitatud tühistamishagi oli suunatud ametisse nimetava asutuse 22. oktoobri 2021. aasta otsuse (Ares(2021)6909466) vastu, millega lahendati ALi kaebus varasema, 22. märtsi 2021. aasta otsuse (Ares(2021)2023374) peale, millega määrati talle makstud teatud peretoetuste tagasimaksmine. Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 17 ja 21 leidis Üldkohus, et kuigi tühistamishagi on formaalselt esitatud kaebuse rahuldamata jätmise otsuse peale, on selle tagajärjeks algse huve kahjustava akti esitamine kontrollimiseks liidu kohtusse. Edaspidi kasutan väljendit „vaidlustatud otsus“, et viidata üldiselt mõlemale otsusele koos. Kui aga soovin neil otsustel vahet teha, siis kasutan väljendeid „22. märtsi 2021. aasta otsus“ või „22. oktoobri 2021. aasta otsus“.

I. Õigusraamistik. Ametnike personalieeskirjad [5]

5. Artiklis 85 on ette nähtud:

„Töötajale enammakstud summa nõutakse sisse, kui saaja oli teadlik, et maksmisel puudus seaduslik alus või kui enammaksmine oli nii ilmne, et ta ei saanud seda mitte teada.

Sissenõudmistaotlus tuleb teha hiljemalt viis aastat pärast summa maksmise kuupäeva. Kui ametisse nimetav asutus või ametiisik suudab näidata, et toetuse saaja tahtlikult eksitas haldusasutust asjaomase summa saamiseks, ei tunnistata sissenõudmistaotlust kehtetuks isegi siis, kui kõnealune ajavahemik on lõppenud."

II. Vaidluse taust

6. Vaidluse tausta on üksikasjalikult kirjeldatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 2–13. Mainin üksnes neid punkte, mis on käesolevas ettepanekus asjakohased.

7. AL nimetati ametnikuks 1. detsembril 2007 ja määrati nõukogu peasekretariaati Belgias.

8. Rumeenia pädev asutus tegi 28. juulil 2010 määruse kahe ALi ülalpeetava lapse asendushooldusele paigutamiseks. [6] Neile anti luba kolida Belgiasse, et elada koos ALi ja tema abikaasaga.

9. AL taotles personalieeskirjade VII lisa artikli 2 alusel ülalpeetava lapse toetust, mis talle määrati ja mida maksti 1. augustist 2010 kuni 31. juulini 2013. [7] Oma taotluse põhjendamiseks esitas ta vanema nõusolekuga samaväärsed konsulaardokumendid.

10. Pärast seda, kui AL ja laste vanemad olid esitanud 16. oktoobril 2012 ühise taotluse, võttis lastekaitsekomisjon 30. jaanuaril 2013 vastu kaks otsust, millega lõpetati asendushooldusele paigutamine. [8]

11. Toimikust nähtub, et neist kahest 30. jaanuari 2013. aasta riigisisesest otsusest, mis võeti vastu ilma taotlejate kohalolekuta, ei teavitatud ALi kunagi. [9]

[5] Määrus nr 31/EMÜ, 11/Euratom, millega kehtestatakse Euroopa Majandusühenduse ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ametnike personalieeskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused (EÜT 1962, 45, lk 1385, redaktsioonis, mis on kehtestatud nõukogu 22. märtsi 2004. aasta määrusega (EÜ, Euratom) nr 723/2004 (ELT 2004, L 124, lk 1; ELT eriväljaanne 01/02, lk 130; edaspidi „personalieeskirjad").

[6] Comisia pentru protecția copilului – Sectorului 5 București (lastekaitsekomisjon – Bukaresti 5. piirkond, Rumeenia) 28. juuli 2010. aasta otsused nr 107 ja 108 (edaspidi „28. juuli 2010. aasta otsus").

[7] Esialgu määrati toetus ajavahemikuks 1. augustist 2010 kuni 31. juulini 2011. Seejärel pikendati seda kahel korral ajavahemikeks 1. augustist 2011 kuni 31. juulini 2012 ja 1. augustist 2012 kuni 31. juulini 2013.

[8] Edaspidi „30. jaanuari 2013. aasta riigisisesed otsused".

[9] Vt käesoleva ettepaneku 14. joonealune märkus.

12. 22. märtsil 2021 nõudis komisjon Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) 2016. aastal algatatud uurimise tulemuste põhjal otsuse (EL) 2019/792 [10] kohaselt vastavalt personalieeskirjade artiklile 85 [11] (muude toetuste hulgas) ALile ajavahemikul 1. augustist 2010 kuni 31. juulini 2013 kahe lapse eest alusetult makstud toetuste tagastamist.

13. AL vastas sellele kahe õiguskaitsevahendiga:

– 16. märtsil 2021 esitasid nii tema kui ka laste vanemad Tribunalul Bucureştile (Bukaresti esimese astme kohus, Rumeenia) kaebuse 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste tühistamiseks. [12] Nad väitsid, et need on vastuolus laste parimate huvidega, et neid ei ole kätte toimetatud ja esinevad muud vormivead.

– Ta esitas 22. märtsi 2021. aasta otsuse peale personalieeskirjade artikli 90 lõike 2 alusel kaebuse.

14. Nende kahe õiguskaitsevahendi tulemus oli järgmine:

– mis puudutab 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste vaidlustamist Rumeenia ametiasutustes, siis tunnistas Tribunalul Bucureşti (Bukaresti esimese astme kohus) 16. mai 2022. aasta otsusega [13] need tagasiulatuvalt terves ulatuses tühiseks. See kohtuotsus jõustus 16. augustil 2022; [14]

– mis puudutab komisjonile esitatud kaebust, siis 22. oktoobril 2021 rahuldas ametisse nimetav asutus selle osaliselt, leides, et tuleb a) taastada toetus ajavahemikuks 1. augustist 2010 kuni 29. jaanuarini 2013 ja b) anda korraldus alusetult makstud toetused tagasi nõuda pärast 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste vastuvõtmist ühe lapse puhul kuueks kuuks ja teise puhul kaheks kuuks. [15] Kuigi Tribunalul Bucureştis (Bukaresti esimese astme kohus) pooleliolevast menetlusest teavitati õigel ajal, leidis komisjoni ametisse nimetav asutus, et see ei ole kaebuse kohta otsuse tegemise seisukohast asjakohane. [16]

III. Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

15. AL esitas 21. jaanuaril 2022 Üldkohtule hagi 22. oktoobri 2021. aasta otsuse tühistamiseks.

[10] Nõukogu 13. mai 2019. aasta otsus, millega usaldatakse teatavad ametisse nimetavale asutusele või ametiisikule ja teenistuslepingute sõlmimiseks volitatud asutusele või ametiisikule antud volitused Euroopa Komisjonile (individuaalsete maksete haldamise ja maksmise ametile (PMO)) (ELT 2019, L 129, lk 3).

[11] Komisjon leiab, et kuna AL ei teavitanud teda viivitamatult oma perekondliku olukorra olulisest muutusest, mis leidis aset pärast 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseseid otsuseid, eksitas AL asutust tahtlikult, et saada toetust personalieeskirjade artikli 85 lõike 2 teise lause tähenduses.

[12] See kaheksa aastat pärast vaidlustatud otsuste vastuvõtmist esitatud kaebus ei näi olevat nii hiline, kui vaadelda laiemat faktilist konteksti. OLAFi uurimise lõpparuandest kohtuasjas OF/2016/0928/A1 nähtub, et see uurimine algatati 8. novembril 2016 ja selle algatamisest teavitati ALi 22. juulil 2020 ning talle tehti lõpparuanne teatavaks 2020. aasta detsembris. Seega on tõenäoline, et arvestades 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste teatavaks tegemata jätmist, ilmnes nende olemasolu OLAFi juurdluse käigus ning et AL sai nendest täielikult teada alles mingil ajahetkel vahemikus 2020. aasta juulist detsembrini.

[13] Tsiviilasjas tehtud 16. mai 2022. aasta kohtuotsus nr 844, ECLI:RO:TBBUC:2022:013:000844 (edaspidi „16. mai 2022. aasta kohtuotsus“).

[14] Tribunalul Bucureşti (Bukaresti esimese astme kohus) 16. mai 2022. aasta otsuses kinnitati, et puuduvad tõendid 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste nõuetekohase kättetoimetamise kohta, kuid nende otsuste täielik tühisus seostati peamiselt lapse parimaid huve tagavate imperatiivsete õigusnormide rikkumisega. Eelkõige ei kutsutud bioloogilisi ega kasuvanemaid nõuetekohaselt ärakuulamisele enne nende otsuste tegemist. Lisaks ei kuulatud lapsi enne nende otsuste tegemist ära, et saada nende arvamus.

[15] See erinevus tuleneb asjaolust, et aprillis 2013 esitas AL taotluse adopteerida üks kahest lapsest ning talle määrati sel alusel personalieeskirjade VII lisa artikli 2 lõike 2 teise lõigu alusel toetus. Mis puudutab teist last, siis tagastamiskorraldus hõlmab ajavahemikku 1. veebruarist kuni 31. juulini 2013.

[16] 22. oktoobri 2021. aasta otsuse ingliskeelse versiooni lk 27.

16. Oma nõude põhjendamiseks esitas ta viis tühistamisväidet. Neljanda väite kohaselt on rikutud personalieeskirjade artiklit 85 ja tehtud hindamisviga seoses kahe lapse eest makstava toetusega 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste tegemisele järgneva ajavahemiku eest kuni selle tähtaja lõpuni, mille ajal seda maksti (1. veebruarist kuni 31. juulini 2013).

17. Selle tühistamisväitega AL:

– kordas, et ta ei olnud 30. jaanuari 2013. aasta riigisisestest otsustest teadlik ja seega ei olnud tal kavatsust tahtlikult eksitada ametiasutust seoses asendushooldusele paigutamise lõppkuupäevaga; [17]

– rõhutas, et Tribunalul Bucureştis (Bukaresti esimese astme kohus) on vaidlustusmenetlus pooleli; [18]

– väitis, et 30. jaanuari 2013. aasta riigisisesed otsused ei mõjuta nende konsulaardokumentide kehtivust, mis tema arvates õigustavad ülalpeetava lapse toetuse maksmist.

18. Hilisemas, 30. augustil 2022 esitatud vastuses (repliik) teavitas AL Üldkohut Tribunalul Bucureşti (Bukaresti esimese astme kohus) menetluse tulemusest, edastades talle 16. mai 2022. aasta kohtuotsuse ärakirja.

19. Komisjon väitis oma vasturepliigis, et 16. mai 2022. aasta kohtuotsus ei saa mõjutada vaidlustatud otsuse õiguspärasust, kuna seda tuleb hinnata üksnes selle vastuvõtmise ajal esinenud asjaoludest lähtudes. [19]

20. Vaidlustatud kohtuotsuses Üldkohus:

– märkis vastuseks neljandale tühistamisväitele, et ametiasutus võis õigustatult leida, et AL eksitas teda tahtlikult, jättes teatamata asendusperesse paigutamise lõppemisest alates 1. veebruarist 2013; [20]

– leidis, et „asjaolu, et Rumeenia kohtutes *on pooleli* otsuse peale, millega lõpetati asendushooldusele paigutamine, esitatud kaebuse menetlemine, ei ole personalieeskirjade artikli 85 kohaldamisel asjakohane, kuna see otsus *tekitas õiguslikke tagajärgi* alates 2013. aasta jaanuarist“; [21]

– leidis, et ametisse nimetav asutus ei teinud hindamisviga, kui ta nõudis makstud toetuste tagasimaksmist pärast 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste vastuvõtmist. Kuigi need tehti ja säilitati konsulaardokumentide alusel, mis tõendavad, et lapsed elasid koos apellandiga, õigustasid toetuste andmist just laste ülalpidamiskulud. [22]

21. Üldkohus lükkas seega tühistamishagi neljanda väite põhjendamatuse tõttu tagasi.

[17] Üldkohtule esitatud hagiavaldus, punktid 110–119.

[18] Üldkohtule esitatud hagiavaldus, punkt 121.

[19] Komisjoni vasturepliik Üldkohtus, punktid 30–32. Mis puudutab 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste teatavaks tegemata jätmist, siis ei ole ametiasutuste „hinnangul usutav“, et AL ei teadnud, et on olemas otsus, mis on tehtud menetluses, mille ta ise oli algatanud.

[20] Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 94–98 nõustus Üldkohus ametiasutuse seisukohaga, mis on ära toodud eelmises joonealuses märkuses. Vaatamata 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste teatavaks tegemata jätmisele pidi AL küsima teavet otse Rumeenia ametiasutustelt, kui tal oli kahtlusi oma taotluse tulemuse suhtes (vaidlustatud kohtuotsuse punktid 96–98).

[21] Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 100. Kohtujuristi kursiiv.

[22] Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 101.

IV. Menetlus Euroopa Kohtus

22. AL palub 19. detsembril 2024 esitatud apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

– tühistada 22. oktoobri 2021. aasta otsus osas, milles sellega jäeti rahuldamata kaebus 22. märtsi 2021. aasta otsuse peale;

– võimaldada tal esitada uusi seotud väiteid, kui avastatakse uusi faktilisi või õiguslikke asjaolusid;

– tõstatada omal algatusel mis tahes muud avalikul huvil põhinevad väited, mida ta peab asjakohaseks;

– jätta komisjoni kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja apellandi kohtukulud.

23. Komisjon palub Euroopa Kohtul:

– jätta apellatsioonkaebus rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja apellandilt.

V. Apellatsioonkaebuse teine väide

24. AL esitab oma apellatsioonkaebuses vaidlustatud kohtuotsuse tühistamiseks kolm väidet, millest, nagu juba märkisin, käsitlen ainult teist. See väide on jaotatud kolme ossa.

A. ALi ja komisjoni argumendid

25. Teise väite esimeses osas heidab AL Üldkohtule ette, et viimane moonutas faktilisi asjaolusid, kui ta otsustas (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 100), et 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste menetlemine „on Rumeenia kohtutes pooleli“, samas kui tegelikult lõpetati selle kaebuse menetlemine 16. mai 2022. aasta kohtuotsusega, mis lisati menetlusse repliigis.

26. Apellatsioonkaebuse teise väite teises osas väidab AL, et pärast 16. mai 2022. aasta kohtuotsust rikkus Üldkohus õigusnormi, kui ta kinnitas (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 100), et 30. jaanuari 2013. aasta riigisisesed otsused tekitasid õiguslikke tagajärgi alates 2013. aasta jaanuarist.

27. Apellatsioonkaebuse teise väite kolmandas osas väidab AL, et Üldkohus ei järginud vormilise paralleelsuse reeglit, kui ta otsustas (vaidlustatud kohtuotsuse punkt 101), et ametisse nimetav asutus ei teinud hindamisviga, kui ta kohustas 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste alusel makstud toetused tagasi maksma.

28. Komisjon vaidleb apellatsioonkaebuse väitele vastu, korrates, et huve kahjustava akti õiguspärasuse hindamisel peab Üldkohus lähtuma hetkest, mil ametisse nimetav asutus vaidlustatud akti vastu võttis, st 22. oktoobrist 2021. Sel kuupäeval oli Tribunalul Bucureştis (Bukaresti esimese astme kohus) menetlus veel pooleli.

29. Samamoodi rõhutab komisjon, et 22. oktoobril 2021 ei olnud 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste *ex tunc* tühistamist veel otsustatud.

30. Lõpuks lükkab komisjon tagasi apellatsioonkaebuse teise väite kolmanda osa selguse ja sobiva aluse puudumise tõttu.

B. Hinnang

1. Sissejuhatavad märkused

31. Apellatsioonkaebuse teise väite esimene ja teine osa on omavahel tihedalt seotud. Kuigi need lähtuvad erinevatest vaatenurkadest, on nende ühisosa kriitika Üldkohtu suhtes, et see ei ole arvesse võtnud a) Tribunalul Bucureştis (Bukaresti esimese astme kohus) algatatud tühistamismenetluse lõpetamist ning b) 16. mai 2022. aasta kohtuotsuse mõju 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste õiguslikele tagajärgedele.

32. Kõigepealt tuletan meelde, et 16. mai 2022. aasta (lõpliku) kohtuotsusega tunnistati 30. jaanuari 2013. aasta riigisisesed otsused algusest peale tühiseks. Need ei ole seega *kunagi tekitanud* õiguslikke tagajärgi. Eelkõige ei lõpetanud nad õiguslikult 2013. aastal kehtinud asendushooldusele paigutamise meedet.

33. AL sai ülalpeetavate laste toetust kuni 31. juulini 2013. Seega tuli ajavahemikul, mil ta seda toetust sai, 28. juuli 2010. aasta otsusega võetud asendusperekonda paigutamise meedet pidada kehtivaks ja tõhusaks, kuna vastavalt personalieeskirjade VII lisa artikli 2 lõike 2 viimasele lõigule võib alaealisi võrdsustada ülalpeetavate lastega.

34. Personalieeskirjade artikli 85 kohaldamisel ei olnud seega ülalpeetava lapse toetusena [23] „alusetult enammakstud summasid“ ega ka ilmselget kavatsust „haldusasutust tahtlikult eksitada“ seoses asendushooldusele paigutamise lõppkuupäevaga.

35. Selles kontekstis on ALi kriitika vaidlustatud kohtuotsuse punkti 100 suhtes kahesugune:

– mis puudutab järeldust, et 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste peale esitatud tühistamishagi menetlemine oli endiselt pooleli, väidab AL sõnaselgelt, et „asjaolusid on oluliselt moonutatud“; [24]

– mis puudutab 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste tagajärgi alates nende jõustumisest, siis vaidlustab AL tõlgenduse, mille Üldkohus andis neid tühistavale kohtuotsusele.

[23] On tõsi, et asjaolude kirjelduse põhjal määrati ülalpeetava lapse toetus kuni 31. juulini 2013, kuigi 28. juuli 2010. aasta otsusega määrati asendusperekonda paigutamise tähtajaks 27. juuli 2013. Isegi kui nelja päeva ületamisele vastav toetus oleks alusetult makstud, oleks haldusasutuse taotlus personalieeskirjade artikli 85 teise lõigu alusel aegunud, kui ei esine konkreetset tahtlust, mis on nõutav selleks, et ametisse nimetava asutuse vastu saaks tähtajale tugineda.

[24] Tema apellatsioonkaebuse punkt 15.

2. Apellatsioonkaebuse teise väite esimene osa

36. Nagu ma juba märkisin, heidab AL Üldkohtule ette, et viimane moonutas faktilisi asjaolusid, kui ta kinnitas, et 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste peale Rumeenia kohtule esitatud tühistamiskaebus oli endiselt menetluses, kuigi see oli tegelikult juba lõpetatud. Ta heidab talle ette ka seda, et ta ei võtnud arvesse 16. mai 2022. aasta (lõplikku) kohtuotsust, millega selle tühistamiskaebuse menetlus lõpetati.

37. Faktiliste asjaolude moonutamist kui apellatsioonkaebuse „erandlikku laadi" väidet [25] tuleb tõlgendada kitsalt. Selleks et sellega nõustuda, peavad olema täidetud järgmised tingimused:

– apellant peab „esitama täpselt asjaolud, mida Üldkohus tema arvates oluliselt muutis, ning […] tooma välja hindamisvead, mis tema arvates selle muutmise põhjustasid"; [26]

– Üldkohtu tehtud viga peab väljenduma tema järelduste sisulises ebaõigsuses, mis tuleneb ilmselgelt toimiku materjalidest, ilma et oleks vaja asjaolusid uuesti hinnata; [27]

– faktiliste asjaolude moonutamine, kui see on tõendatud, peab mõjutama vaidlustatud kohtuotsuse põhjendatust. [28]

38. Mis puudutab esimest tingimust, siis minu arvates on AL täitnud oma väite põhjendamise ja tõendamise kohustuse, sest ta on täpselt määratlenud väidetavalt moonutatud faktilise asjaolu ja hindamisvea, mis tulenes sellest moonutamisest. [29]

39. Mis puudutab kolmandat tingimust, siis näib mulle vaieldamatuna mõju, mida avaldab 16. mai 2022. aasta kohtuotsus, millega tunnistati 30. jaanuari 2013. aasta riigisisesed otsused algusest peale tühiseks. Nagu ma juba märkisin, ei ole need Rumeenia kohtu sõnul *kunagi* õiguslikke tagajärgi *tekitanud*, mis mõjutab otseselt vaidlustatud kohtuotsuse „põhjendatust".

40. Seevastu tekitab teise tingimuse hindamine suuremaid raskusi, kuna tehti 16. mai 2022. aasta kohtuotsus. See kohtuotsus tehti *pärast* vaidlustatud otsuse vastuvõtmist, kuid *enne* Üldkohtus pooleli olnud tühistamishagi menetluse kirjaliku osa lõpetamist.

41. Sellega seoses rõhutan kahte olulist aspekti.

42. Kõigepealt ei ole vaidlust selles, et AL esitas Üldkohtule 16. mai 2022. aasta kohtuotsuse koos repliigiga ja koos tõlkega menetluskeelde.

43. Samuti ei ole vaidlust selles, et Üldkohus ei hinnanud 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseseid otsuseid käsitleva 16. mai 2022. aasta kohtuotsuse olemasolu ja õiguslikke tagajärgi.

[25] 20. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus PepsiCo *vs.* Grupo Promer Mon Graphic (C-281/10 P, EU:C:2011:679, punkt 78).

[26] *Loc. ult. Cit.*

[27] 1. augusti 2025. aasta kohtuotsus Prantsusmaa ja komisjon *vs.* CWS Powder Coatings jt (C-71/23 P ja C-82/23 P, EU:C:2025:601, punkt 67).

[28] Selle tingimuse mittetäitmise korral tuleb apellatsioonkaebuse väide tulemusetuse tõttu tagasi lükata: 1. veebruari 2007. aasta kohtuotsus Sison *vs.* nõukogu (C-266/05 P, EU:C:2007:75, punktid 71 ja 72) ja 5. juuni 2012. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* EDF (C-124/10 P, EU:C:2012:318, punkt 109).

[29] Tema apellatsioonkaebuse punktid 15–19.

44. Nõustun kohtujurist Mengozzi seisukohaga, et faktiliste asjaolude moonutamine võib esineda, „olenemata sellest, kas tegemist on esitatud tõendite sisu ilmselgelt ebatäpse hindamisega või […] tõendite arvesse võtmata jätmise või valikuga, millest tuleneb ilmselgelt eksitav ja ekslik mulje tegelikkusest“. [30]

45. Seega on tegemist faktiliste asjaolude moonutamisega, kui tegemist on *põhjendamatu või meelevaldse* tõendite arvesse võtmata jätmise või valikuga.

46. Komisjon väidab, et käesolevas asjas ei olnud tõendite arvesse võtmata jätmine mitte ainult *põhjendatud*, vaid seda *nõuab* Euroopa Kohtu praktika selle kohta, mis hetkel tuleb vaidlustatud akti õiguspärasust hinnata selle vastuvõtmise *ajal esinenud* faktiliste ja õiguslike asjaolude alusel. [31]

47. Allpool esitatud põhjustel leian, et selle argumendiga ei saa käesoleval juhul nõustuda.

a) Vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal „olemas olnud“ asjaolud

48. Kas Üldkohus pidi oma hinnangus tuginema üksnes asjaoludele, mis *olid olemas* ajal, mil haldusasutus tegi 22. oktoobril 2021 vaidlustatud otsuse? [32]

49. Minu arvates lähtuvad nii komisjon (oma vastuses apellatsioonkaebusele) kui ka Üldkohus (vaidlustatud kohtuotsuses) väärast seisukohast, kui nad määravad kindlaks, millised faktilised ja õiguslikud asjaolud sel kuupäeval „*olemas olid*“. Mõlemad tuginevad asjaomaste tegurite puhtalt *sisulisele* käsitlusele, millest tulenevalt:

– 22. oktoobril 2021 olid *de facto* „olemas“ (st et need olid vastu võetud) 30. jaanuari 2013. aasta riigisisesed otsused, mille (ilmsed) õiguslikud tagajärjed seisnesid asendusperekonda paigutamise meetme lõpetamises;

– seevastu 22. oktoobril 2021 ei olnud 16. mai 2022. aasta kohtuotsust veel „olemas“. Seega oleks õige väita, et tühistamiskaebuse menetlemine oli Tribunalul Bucureştis (Bukaresti esimese astme kohus) menetluses.

50. Selline lähenemisviis kipub siiski mööda minema kohtuasjas tekkinud põhiprobleemist, milleks on 16. mai 2022. aasta kohtuotsuse *tagasiulatuva* ja *pelgalt deklaratiivse* mõju arvessevõtmine koos selle seadusjõuga.

51. 16. mai 2022. aasta kohtuotsus takistas Üldkohtul faktilise ja õigusliku raamistiku kindlaksmääramisel tunnustamast *de jure* kehtetute 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste soovitavat toimet.

[30] Ettepanek liidetud kohtuasjades ArcelorMittal Tubular Products Ostrava jt *vs.* nõukogu ja nõukogu *vs.* Hubei Xinyegang Steel (C-186/14 P ja C-193/14 P, EU:C:2015:767, punkt 72).

[31] 7. veebruari 1979. aasta kohtuotsus Prantsusmaa *vs.* komisjon (15/76 ja 16/76, EU:C:1979:29), punkt 7. See põhimõte on kuulub kohaldamisele püsivat ja läbivalt: vt 17. mai 2001. aasta kohtuotsus IECC *vs.* komisjon (C-449/98 P, EU:C:2001:275), punkt 87 (pädevus); 22. detsembri 2008. aasta kohtuotsus Centeno Mediavilla jt *vs.* komisjon (C-443/07 P, EU:C:2008:767), punkt 110 (avalik teenistus); 3. septembri 2015. aasta kohtuotsus Inuit Tapiriit Kanatami jt *vs.* komisjon (C-398/13 P, EU:C:2015:535), punkt 22 (tühistamishagi seadusandliku akti peale); 10. septembri 2019. aasta kohtuotsus HTTS *vs.* nõukogu (C-123/18 P, EU:C:2019:694), punktid 37 ja 38 (piiravad meetmed); ja 4. oktoobri 2024. aasta kohtuotsus García Fernández jt *vs.* komisjon ja Ühtne Kriisilahendusnõukogu (C-541/22 P, EU:C:2024:820), punkt 327 (majandus- ja rahapoliitika). Edaspidi viitan sellele õigustavale praktikale kui „õiguspärasuse kontrolliga seonduvale“.

[32] See on kaebuse kohta otsuse tegemise kuupäev. Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 17–22 märkis, tähendab halduskaebuse muutuv laad seda, et vaidlustatud akti õiguspärasuse hindamisel võetakse arvesse täiendavaid täpsustusi varasema akti kinnitamise põhjuste kohta, mis sisalduvad kaebuse sõnaselges rahuldamata jätmise otsuses.

52. Jättes selle asjaolu tähelepanuta (st jättes tunnustamata, et 22. oktoobril 2021 ei saanud 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseseid otsuseid pidada kehtivaks), eiras Üldkohus 16. mai 2022. aasta kohtuotsuse tagasiulatuvat mõju.[33] Ta moonutas seega vaidluse olulist asjaolu, milleks on laste olukord ALi suhtes ja faktilistele asjaoludele *ratione temporis* kohaldatava Rumeenia õiguse mõistmine.

53. Asjaolul, et 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste tühisus tulenes lõplikust kohtuotsusest, mis tehti *pärast* vaidlustatud otsuse vastuvõtmist, ei ole tähtsust, kui tuvastatakse faktiliste asjaolude moonutamine, kui – nagu käesoleval juhul – selle kohtuotsuse sõnastus näitab, et selle õiguslikud tagajärjed on varasemale kuupäevale *tagasiulatuvad*.

54. Kordan, et 16. mai 2022. aasta kohtuotsusega *muudeti* 2013. aasta jaanuaris „olemas olnud" *olukorda*, tunnistades ühemõtteliselt tagasiulatuvalt 30. jaanuari 2013. aasta riigisisesed otsused terves ulatuses tühiseks. Need otsused olid Rumeenia õiguskorrast *täielikult* (*ex tunc*) kõrvaldatud.

55. 16. mai 2022. aasta kohtuotsusel iseseisvat õigustloovat mõju ei olnud, see piirdus sellega, et „tuvastas" vea, mis mõjutas 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseseid otsuseid *nende algusest peale*.[34] Nende riigisiseste otsuste tühistamisega taastas Rumeenia kohus varasema õigusliku olukorra, nagu see oli enne nende tegemist (28. juuli 2010. aasta otsuses määratletud olukord).[35]

56. Lõpuks oli 16. mai 2022. aasta kohtuotsus ühe Rumeenia kohtu lõplik (ja jõustunud) vastus kaebusele, milles vaidlustati sellise riigisisese akti kehtivus, mis ei ole Üldkohtu pädevuses. Viimane oleks pidanud nõustuma Rumeenia kohtu hinnangutega ja tunnustama selle kohtuotsuse seadusjõudu.[36]

57. Kordan, et 16. mai 2022. aasta kohtuotsuse sisu arvestades tuli 22. oktoobril 2021 valitsenud olukorda hinnata nii, et 22. oktoobril 2021 endiselt kehtinud asendusperesse paigutamist ei olnud 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsustega *de jure* muudetud.

58. Selleks et saavutada faktiliste asjaolude moonutamise künnis, on vaja, et Üldkohus oleks „ilmselgelt ületanud" toimikusse lisatud tõendite „mõistliku hindamise piire".[37] Sellele viitava poole pakutud tõlgendus peab olema *ainus*, mida saab anda toimiku materjalidele. Nende dokumentide erinev hindamine Üldkohtu poolt peab näitama, et nende sisu on moonutatud „ilmselgelt vastuolus nende sõnastusega".[38]

[33] Üldkohus ei võtnud piisavalt arvesse asjaolu, et õiguslikust seisukohast ei ole „aja" tegur käsitletav lineaarselt ja pöördumatult, kuna seda, mis ei toimunud teatud ajal, võib pidada sel ajal õiguslikult olemasolevaks, kui hilisemat meedet kohaldatakse tagasiulatuvalt. Ning vastupidi.

[34] Täieliku kehtetuks tunnistamise põhjuseid on kirjeldatud 14. joonealuses märkuses.

[35] Kuigi 16. mai 2022. aasta kohtuotsuses on mainitud „uusi" asendusperesse paigutamise lõppkuupäevi, ei ole neid seal kindlaks määratud. Vastupidi, need tulenevad kõrvalistest asjaoludest, mis on peamiselt seotud 28. juuli 2010. aasta otsuse õiguslike tagajärgede taastamisega, ning muudest järjestikustest sündmustest, mis on haldusasutusele teada (näiteks ühe alaealise lapsendamine ALi poolt). Vt selle kohta eespool 39. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsuse tekst.

[36] Kohtuotsuse seadusjõu põhimõte on nii liidu õiguses kui ka riigisisestes õigussüsteemides põhimõttelise tähtsusega. See on nii sinna piirini, et liikmesriigi kohus ei ole kohustatud jätma kohaldamata riigisiseseid menetlusnorme, mis omistavad kohtulahendile seadusjõu, isegi kui see võimaldaks tal heastada liidu õigusega vastuolus oleva riigisisese olukorra (vt selle kohta 7. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Avio Lucos (C-116/20, EU:C:2022:273, punktid 92 ja 93 ning seal viidatud kohtupraktika)). Kuigi sellise põhimõttega ei saa olla vastuolus liidu institutsiooni ainupädevuse teostamine (18. juuli 2007. aasta kohtuotsus Lucchini (C-119/05, EU:C:2007:434)), jääb kohaldamata jätmise nõue erandlikuks ega tohiks ulatuda sellest olukorrast kaugemale. Käsitletavas asjas oli Üldkohus kohustatud järgima 16. mai 2022. aasta kohtuotsuse seadusjõudu kooskõlas Rumeenia pädeva kohtu järeldustega, seda enam, et see järgimine oleks hõlbustanud personalieeskirjade artikli 85 nõuetekohast kohaldamist, mitte ei oleks seda ohtu seadnud.

[37] Täpsemalt, „ei piisa niisuguse moonutamise tõendamiseks sellest, kui teha ettepanek anda nendele tõenditele Üldkohtu hinnangust erinev hinnang": 29. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* ANKO (C-78/14 P, EU:C:2015:732, punkt 55).

[38] Vt eelkõige 10. veebruari 2011. aasta kohtuotsus Activision Blizzard Germany *vs.* komisjon (C-260/09 P, EU:C:2011:62, punktid 54–57).

59. Ma arvan, et käesolevas asjas on see nii.

60. 16. mai 2022. aasta kohtuotsuse sõnastus ei luba muud tõlgendust kui see, et 30. jaanuari 2013. aasta riigisisesed otsused on algusest peale ja *ex tunc* tühised.[39] Selle kohtuotsuse sõnastus ei toeta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 100 esitatud faktiliste asjaolude *taasesitust*.

61. Eeltoodust piisab, et järeldada, et Üldkohus moonutas faktilisi asjaolusid seoses Tribunalul Bucureştile (Bukaresti esimese astme kohus) esitatud kaebuse hetkeseisuga ja 16. mai 2022. aasta kohtuotsuse asjakohasusega personalieeskirjade artikli 85 kohaldamisel olulise tegurina.

62. Loogiliselt ei olnud haldusasutus vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel (22. oktoobril 2021) teadlik 16. mai 2022. aasta kohtuotsuse olemasolust ja 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste täielikust tühisusest. See mitteteadmine ei mõjuta siiski seda, mida ma just kinnitasin, nagu allpool selgitan.

b) Nõue, et haldusasutus peab olema eelnevalt teadlik vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal „olemasolevatest" asjaoludest

63. Abstraktselt võib väita, et vaidlustatud otsuse õiguspärasuse hindamise aluseks olevad asjaolud peavad olema mitte ainult selle otsuse vastuvõtmise ajal „olemasolevad", vaid ka akti andnud haldusasutusele „teada".[40]

64. Leian siiski, et haldusasutuse eelnev teadmine ei ole vältimatu tingimus. Õiguspärasuse kontrolli käsitlev kohtupraktika (mis tunnustab haldusasutuse sõltumatust otsuste tegemisel Üldkohtu suhtes)[41] võimaldab korvata konkreetsetel juhtudel eelneva teadmise vajaduse.

65. Nõue, et haldusasutusel oleks olnud võimalik eelnevalt ja sõltumatult teada ja hinnata faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, mis on huve kahjustava akti õiguspärasuse kontrolli aluseks, on olenevalt juhtumist *üleliigne*[42] või vastupidi selle kontrolli raames *vältimatu*[43].

[39] 16. mai 2022. aasta kohtuotsuse ingliskeelse tõlke leheküljel 11 on märgitud: „Finding the reason for nullity based on the violation of the provisions of Art. 58(4) and […] Art. 29(1) of the [RO Child Protection] Law no. 272/2004, in the form in force on the date of issuing the contested decisions, the Court shall [declare] the absolute nullity of the Decision nr. 14/30.01.2013 and of the Decision nr. 15/30.01.2013 issued by the Child Protection Commission of the Local Council Bucharest 5 […], [decisions] which had terminated the [child] protection measure of placement in [foster care] of the [then-]minors [A] and [B]; […]. Resulting from the above [findings and declaration of absolute nullity], *the [child protection] measure of placement [in foster care] of the minors did not end as a result of the [hereby annulled] Decision nr. 14/30.01.2013 and of the Decision nr. 15/30.01.2013* […], [but instead the court finds that] this measure […] continued to produce effects until the child [A] became legally major, on 13.05.2014, date set by the closing judgment […] pronounced by the Alba Court […] in which full legal capacity [emancipation] was recognized upon reaching the age of 16 […]. Pertaining to the child [B], starting [the legal reasoning] from the provisions of art. 58(1) of law 272/2004, according to which the measure of placement [in foster care] is a temporary one, as the placement decision was issued on 28.7.2010, this measure has ceased on 28.7.2013" (kohtujuristi kursiiv).

[40] Käesolevas ettepanekus kasutan lühiduse huvides sellele nõudele viitamiseks väljendit „eelnev teadmine".

[41] Õiguspärasuse kontrolli piiramine asjaoludega, mis olid olemas vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal, on mõeldud selleks, et vältida seda, et Üldkohus, võttes arvesse aset leidnud asjaolusid, mis ei olnud haldusasutusele teada, asendab tema põhjendused enda omadega: 21. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Galp Energía España jt *vs.* komisjon (C-603/13 P, EU:C:2016:38; edaspidi „kohtuotsus Galp Energía España", punkt 73).

[42] Mis puudutab konkurentsi kaitset, siis on Euroopa Kohus kinnitanud, et ELTL artiklis 263 ette nähtud seaduslikkuse kontrolli ulatus hõlmab ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamise menetlusi käsitlevate komisjoni otsuste kõiki elemente, „olgu need tehtud otsusest varasemad või hilisemad, olgu need esitatud eelnevalt haldusmenetluses või esimest korda Üldkohtu menetluses, niivõrd kuivõrd need tõendid on [vaidlustatud] otsuse seaduslikkuse kontrollimisel asjakohased" (kohtuotsus Galp Energía España, punkt 72).

[43] Riigiabi valdkonnas „[hinnatakse] esialgse uurimise staadiumi lõpus tehtud otsuse seaduslikkust […] üksnes *teabe põhjal, mis* komisjonil *võis olla* selle otsuse tegemise ajal". Kohtujuristi kursiiv. 17. juuli 2008. aasta kohtuotsus Athinaïki Techniki *vs.* komisjon (C-521/06 P, EU:C:2008:422, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika); 2. septembri 2010. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Scott (C-290/07 P, EU:C:2010:480, punkt 91) ja 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Hispaania *vs.* komisjon (C-81/16 P, EU:C:2017:1003, punkt 52).

66. Varieeruvused, mis on lubatud (haldusasutuse poolt) eelneva teadmise nõude käsitlemisel, sõltuvad a) haldusmenetluse struktuurist ja eesmärgist liidu õiguse eri valdkondades ning b) tasakaalupunkti erinevusest nende eesmärkide ja huve kahjustava akti adressaadi (vastupidise) huvi vahel, kellel on õigus tõhusale kohtulikule kaitsele. [44]

67. *Avaliku teenistuse valdkonnale omane* tasakaalupunkt eeldab kahe eraldiseisva elemendi mõistlikku kaalumist:

– esiteks, avaliku teenistuse valdkonnas ette nähtud kaebusele omased eesmärgid, eelkõige personalieeskirjade artikli 85 kohaldamisega seotud juhtudel;

– teiseks, kitsa tõlgenduse tagajärjed, mis rikuks hageja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele (eelkõige tema kaitseõigusi).

68. Mis puudutab esimest elementi, siis rõhutas Euroopa Kohus „väljakujunenud kohtupraktikas meenutatud põhimõtet, mille kohaselt on personalieeskirjade artikli 91 eesmärk võimaldada ja soodustada ametnike ja haldusasutuse vaheliste vaidluste lahendamist kompromissiga. Selle nõude täitmiseks peab olema võimalik piisavalt täpselt teada faktilisi asjaolusid või asjaomase isiku soove“ juba kaebuse menetlemisel. [45]

69. Mis puudutab täpsemalt personalieeskirjade artiklit 85, siis selle eesmärk on kaitsta liidu finantshuve, [46] ning kui selle kohaldamiseks vajalikud tingimused on kindlaks tehtud, on haldusasutus kohustatud enammakstud summad täies ulatuses tagasi nõudma.

70. Personalieeskirjade artikli 85 kontekstis ei ole hagi eesmärk mitte niivõrd saavutada tõeline kompromiss, mis põhineb poolte vahel saavutatud järeleandmistel, vaid vältida asjatut kohtumenetlust.

71. Seda silmas pidades võimaldab kaebuse esitanud ametniku sekkumine haldusasutusel saada selgitusi personalieeskirjade artikli 85 kohaldamise objektiivsete ja subjektiivsete tingimuste kohta ning vajaduse korral parandada varasemat otsust, arvestades kogutud uusi asjaolusid.

72. Nõuda haldusasutuse tegevuse õiguspärasuse hindamist, mis piirneb üksnes nende asjaoludega, mis olid vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal tegelikult *teada*, võib teatud asjaoludel piirata hageja kaitseõigusi.

73. Eelkõige oleks tegemist põhjendamatu piiranguga, kui hageja ei saaks esitada liidu kohtule *kõiki asjaolusid*, mis, isegi kui need hiljem ilmsiks tulevad, on tema kaitse jaoks asjakohased, kuna need mõjutavad tema huve kahjustava akti õiguspärasust.

[44] 15. aprilli 2008. aasta kohtuotsuse Nuova Agricast (C-390/06, EU:C:2008:224, punktid 57–60) puhul on eelmises joonealuses märkuses viidatud kohtupraktikas kehtestatud piirang põhjendatud eesmärgiga säilitada „riigiabi kontrolli jagamine kaheks erinevaks etapiks, millest teine ei ole alati vajalik […]“. Seevastu konkurentsi kaitse valdkonnas põhjendab Euroopa Kohus kontrolliparameetri leevendamist selle valdkonna üldise õigusliku raamistikuga, märkides, et „EÜ artiklite 81 ja 82 kohaldamise osas ei kohusta ükski liidu õigusnorm vastuväiteteatise adressaati vaidlustama selle erinevaid faktilisi või õiguslikke elemente haldusmenetluses ilma võimaluseta seda teha hiljem kohtumenetluses. […] Kui selleks ei ole õiguslikku alust otseselt ette nähtud, on selline [hagi esitamise õiguse] piirang vastuolus seaduslikkuse ja kaitseõiguste tagamise aluspõhimõtetega“ (1. juuli 2010. aasta kohtuotsus Knauf Gips *vs.* komisjon (C-407/08 P, EU:C:2010:389, punktid 89–91)).

[45] 7. mai 1986. aasta kohtuotsus Rihoux jt *vs.* komisjon (52/85, EU:C:1986:199, punkt 12 ja seal viidatud kohtupraktika).

[46] Seda on meenutatud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 64.

74. Üldiselt, kui tegemist on haldusotsusega, mis on kaebuse ja hagi esitamise tähtaegade möödumise tõttu juba muutunud *lõplikuks*, saavutab Euroopa Kohus [47] tasakaalu selle eesmärgi ja hageja kaitseõiguste vahel, võimaldades viimasel taotleda haldusasutuselt mõistliku aja jooksul [48] oma olukorra uuesti läbivaatamist uue ja „olulise" asjaolu ilmnemise korral. [49] Hageja võib vaidlustada Üldkohtus selle hilisema läbivaatamise tulemusel vastu võetud otsuse õiguspärasuse.

75. See lahendus hoiab nii haldusasutuse sõltumatust otsuste tegemisel kui ka hageja kaitseõigusi, hoides nii kõrvale varasema otsuse lõplikkusest.

76. Kui ma ei eksi, siis ei ole Euroopa Kohtul veel olnud võimalust teha otsust sellise juhtumi kohta, nagu on kõne all käsitletavas asjas, kus uus [50] ja oluline asjaolu ilmneb siis, kui vaidlustatud otsus *ei ole veel jõustunud*, sest selle vastu Üldkohtule esitatud hagi menetlemine *on endiselt pooleli* (ELTL artikkel 270).

77. Sellisel juhul, kohtupraktika kitsas tõlgendus, mis seob huve kahjustava akti kooskõla õigusega mitte ainult olemasolevate, vaid ka haldusasutusele teada olevate asjaoludega:

– takistab Üldkohtul arvesse võtta asjaolusid, mis leidsid aset pärast vaidlustatud otsuse vastuvõtmist, vaatamata nende õigeaegsele lisamisele toimikusse ja nende võimalikule tagasiulatuvale mõjule;

– kohustaks hagejat tingimusena, mis puudutab tema õigust tugineda kõigile olemasolevatele õigustavatele asjaoludele, pöörduma uuesti haldusasutuse poole, et esitada uusi ja olulisi asjaolusid seoses juba lõplike otsustega.

78. Käesoleva juhtumi asjaoludel ei ole mõistlik ega proportsionaalne nõuda ALilt, et ta esitaks haldusasutusele uue kaebuse.

79. Nõue, et AL taotleks uuesti läbivaatamist haldusasutuse poolt (ainult selleks, et viimane saaks vajaduse korral *vältida kohtumenetluse kasutamist* seoses selle uue ja olulise asjaoluga), ei ole põhjendatud, *kui oli juba olemas vaidlus*, mis käsitles sama asjaolu mõju vaidlustatud otsuse õiguspärasusele. [51]

80. Selline nõue läheks kaugemale sellest, mis on vajalik taotletava eesmärgi saavutamiseks ja korrakohase õigusemõistmise tagamiseks. Lisaks oleks see takistuseks sellele, et liidu kohus saaks vaidluse sisuliselt ja kiiresti lahendada.

[47] 18. juuni 1981. aasta kohtuotsus Blasig *vs.* komisjon (173/80, EU:C:1981:145, punkt 8); 18. novembri 1999. aasta kohtumäärus Progoulis *vs.* komisjon (C-431/98 P, EU:C:1999:569, punkt 36) ja 20. mai 2021. aasta kohtuotsus Dickmanns *vs.* EUIPO (C-63/20 P, EU:C:2021:406, punkt 38).

[48] 11. juuni 2009. aasta kohtumäärus Ketselidou *vs.* komisjon (F-81/08, EU:F:2009:59, punkt 36).

[49] 26. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Global Steel Wire jt *vs.* komisjon (C-454/16 P – C-456/16 P ja C-458/16 P, EU:C:2017:818, punkt 31). Euroopa Kohus nõustub, et haldusakti tühistav kohtuotsus, mis on tehtud pärast vaidlustatud (lõplikku) otsust, võib kujutada endast „uut olulist asjaolu" isikute suhtes, keda tühistatud akt otseselt puudutab: 8. märtsi 1988. aasta kohtuotsus Brown *vs.* Euroopa Ühenduste Kohus (125/87, EU:C:1988:136, punkt 13 ja seal viidatud kohtupraktika).

[50] Kasutan siinkohal mõistet „uus" vastavalt tähendusele, mille sellele annab eespool 47. joonealuses märkuses viidatud kohtupraktika, st faktina, mis ei olnud varem ei ametnikule ega ka haldusasutusele teada. Selles kontekstis ei ole 16. mai 2022. aasta kohtuotsuse kvalifitseerimine „uueks asjaoluks" vastuolus käesoleva ettepaneku punktides 49–57 pakutud lahendusega, kuna 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste täielik tühisus on vaidlustatud otsuse vastuvõtmise hetkel tagasiulatuv. See ilmne vastuolu on tingitud asjaolust, et uus (teadmata) asjaolu võib avaldada tagasiulatuvat mõju varasematele õiguslikele olukordadele.

[51] Üldkohtu menetluse kirjalikus osas oli komisjonil võimalus võtta seisukoht 16. mai 2022. aasta kohtuotsuse mõju kohta vaidlustatud otsuse õiguspärasusele. Komisjon piirdus selle asjakohasuse välistamisega, esitamata teise võimalusena mingeid sisulisi kaalutlusi: vt Üldkohtule esitatud vastureplii punktid 31 ja 32.

81. Kui Üldkohus kvalifitseeris selle „uueks ja oluliseks“ faktiliseks asjaoluks, oli tal minu arvates võimalik seda otseselt ja iseseisvalt hinnata, kui *see oli nõuetekohaselt toimikusse lisatud ja esitatud pooltevaheliseks võistlevaks aruteluks*. Ta võis seega teha oma järeldused selle asjaolu mõju kohta haldustegevuse õiguspärasusele aluseks võetaval kuupäeval.

82. Lahendus, mille välja pakun, on minu arvates kooskõlas ka Euroopa Kohtu praktikaga kaebuse ja hagi vastavuse kohta.

83. Vastavuse põhimõte, nagu ka seaduslikkuse kontrolli põhimõte, piirab reeglina võimalust pöörduda kohtumenetluse käigus otse kohtu poole asjaolude ja väidete osas, mida ei ole eelnevas halduskaebuses esitatud ja arutatud.

84. Euroopa Kohus on otsustanud, et selline kaebus, kuigi see on kohustuslik, „ei ole mõeldud siduma rangelt ja lõplikult võimalikku kohtuvaidlust, kui kohtulik kaebus ei muuda kaebuse alust ega eset“ [52] „Nii eelneva haldusmenetluse kui ka kohtumenetluse üldine ülesehitus on vastuolus artikli 91 lõike 2 tõlgendusega, mis sõna-sõnalt võttes pikendaks menetlust tarbetult.“ [53]

85. Need kaalutlused on ülekantavad õiguspärasuse kontrolli käsitlevas kohtupraktikas kehtestatud piirangule. Üldkohtu kaalutlusõiguse vähendamine ei tohiks minna nii kaugele, et see piiraks võimalust viidata hageja esitatud tõenditele, mis v*aidluse eset või ulatust muutmata* on seotud juba esitatud väidetega ja mille eesmärk on teha kindlaks aluseks võetaval kuupäeval *tegelikult olemas olnud* asjaolud.

86. Personalieeskirjade artikli 85 kontekstis ei ole haldusasutusel tegelikult kaalutlusõigust. Tema ülesanne piirdub selle kontrollimisega, kas on täidetud objektiivsed (alusetult tehtud makse) ja subjektiivsed (teadmised või tõendid selle kohta, et maksmisel puudus seaduslik alus) tingimused, mis õigustavad selle sätte kohaldamist.

87. Seega puudub põhjenduste asendamise risk (mida õiguspärasuse kontrolli käsitlevas kohtupraktikas püütakse vältida) [54], kui Üldkohus peaks leidma, et eespool nimetatud objektiivsed või subjektiivsed tingimused ei ole täidetud.

88. Need kaalutlused sunnivad mind kinnitama, et asjaolu, et haldusasutus ei olnud 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste tühisusest eelnevalt teadlik, ei takistanud Üldkohtul vaidlustatud otsuse õiguspärasust kontrollida.

89. Üldkohus pidi järgima 16. mai 2022. aasta kohtuotsuse tagasiulatuvat jõudu, et teha kindlaks asjaolud, mis olid õiguslikult „olemas“ vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal. Jättes selle tegemata, moonutas ta faktilisi asjaolusid.

90. Lahendus, mille välja pakun, on kooskõlas käesoleva juhtumi konkreetsete asjaoludega. Ma ei usu, et see apellatsioonkaebus annab võimaluse lahendada ilmne vastuolu seaduslikkuse kontrolli piire käsitlevate Euroopa Kohtu otsuste vahel. [55] Kui tuleks eelistada ühte kohtupraktika suunda teistele, olen arvamusel, et kohtuotsuses Galp Energía España esitatud kohtupraktika peaks olema üldine.

[52] 7. mai 1986. aasta kohtuotsus Rihoux jt *vs.* komisjon (52/85, EU:C:1986:199, punkt 12 ja seal viidatud kohtupraktika).

[53] 16. märtsi 1978. aasta kohtuotsus Ritter von Wüllerstorff und Urbair *vs.* komisjon (7/77, EU:C:1978:68, punkt 8).

[54] Vt 41. joonealune märkus. Üldkohus piirdub seega selle analüüsimisega, kas uue ja olulise asjaolu tõttu on alusetult saadu tagastamise nõue endiselt õiguspärane, mis vastab õiguspärasuse kontrolli sisule.

[55] Vt käesoleva ettepaneku 31., 42., 43. ja 44. joonealune märkus.

91. Järelikult tuleb apellatsioonkaebuse teise väite esimese osaga nõustuda. Kui Euroopa Kohus sellega nõustub, ei ole teise väite ülejäänud osa tingimata vaja analüüsida. Teen seda igal juhul teise võimalusena.

3. Apellatsioonkaebuse teise väite teine osa

92. AL heidab Üldkohtule ette, et ta eksis, kui leidis, et 30. jaanuari 2013. aasta riigisisesed otsused tekitasid õiguslikke tagajärgi alates 2013. aasta jaanuarist. Vaidlustatud kohtuotsuse kuulutamise ajaks oli juba tuvastatud, et need otsused olid täielikult tühised ega tekitanud seega kunagi õiguslikke tagajärgi.

93. AL kritiseerib Üldkohtu tõlgendust kohaldatava Rumeenia õiguse kohta mitte ainult seoses 30. jaanuari 2013. aasta riigisiseste otsuste kehtivusega, vaid kaudselt ka seoses asendushooldusele paigutamise meetme ajalise mõjuga.[56]

94. Kuigi AL ei viita selle väiteosa raames – vähemalt sõnaselgelt – Rumeenia õiguse *moonutamisele*, leian, et selline kriitika on kaudne ja tuleneb loogiliselt tema apellatsioonkaebuse väite esimesest osast.

95. On olemas tihe seos „asjaolu“, mille moonutamisele AL viitab (16. mai 2022. aasta kohtuotsuse olemasolu), ja kohaldatava „õiguse“ (selle kohtuotsuse õiguslikud tagajärjed 30. jaanuari 2013. aasta riigisisestele otsustele) vahel.[57]

96. Oleks liigselt formalistlik lükata apellatsioonkaebuse teise väite teise osa vastuvõetavus tagasi üksnes põhjusel, et AL ei kasutanud selle sõnastamisel mõistet „moonutamine“. Selleks et hinnata, kas see toimus Rumeenia õiguse seisukohast, piisab, kui kontrollida, kas käesoleva ettepaneku eelmistes punktides juba kirjeldatud tingimused on täidetud.[58]

97. Euroopa Kohtu sõnul on õiguse moonutamisega tegemist siis, kui „Üldkohus tegi järeldusi, mis lähevad ilmselgelt vastuollu nende õigusnormide sisuga, või omistas neile õigusnormidele ulatuse, mida neil ilmselgelt ei ole“.[59]

98. Täpsemalt on „Euroopa Kohtul õigus hinnata apellatsioonimenetluses nende Üldkohtu järelduste kontrollimisel, mis puudutavad riigisisest õigust, talle esitatud dokumentide ja muude tõendite alusel eelkõige seda, kas Üldkohus on moonutanud asjaomaste riigisiseste õigusnormide või nendega seotud kohtupraktika või neid puudutava õiguskirjanduse sõnastust, seda, kas Üldkohus on nende tõendite kohta teinud järeldusi, mis on ilmselgelt nende sisuga vastuolus, ja lõpuks seda, kas Üldkohus on kõigi tõendite hindamisel käsitletava riigisisese õiguse sisu väljaselgitamiseks omistanud mõnele neist tõenditest sellise tähenduse, mis ei sobi kokku muude tõenditega niivõrd, kuivõrd see tuleneb ilmselgelt toimikus esitatud dokumentidest“.[60]

[56] Personalieeskirjade VII lisa artikli 2 lõike 2 viimane lõik seob õiguse ülalpeetava lapse toetusele sellega, et ametnik on last „kohustatud ülal pidama *liikmesriikide alaealiste kaitset käsitlevatel õigusaktidel põhineva kohtuotsuse kohaselt*“ (kohtujuristi kursiiv). Käesoleval juhul reguleerib asendusperesse paigutamise meedet Rumeenia õigus ja vaidlus puudutab selle meetme ajalist mõju, mis mõjutab õigust ülalpeetava lapse toetusele.

[57] Vt selle kohta apellatsioonkaebuse punkti 19 esimene lause.

[58] Käesoleva ettepaneku punkt 37.

[59] 9. novembri 2017. aasta kohtuotsus TV2/Danmark *vs.* komisjon (C-649/15 P, EU:C:2017:835, punkt 52).

[60] 12. septembri 2024. aasta kohtuotsus Anglo Austrian AAB *vs.* EKP ja Far-East (C-579/22 P, EU:C:2024:731, punkt 86).

99. Seega lasub Üldkohtul kohustus „analüüsida kõiki tõendeid“, mis on toimikusse nõuetekohaselt lisatud, et omistada igaühele neist kaal, mis neil on „teistega suhestudes“.

100. Selles kohtuasjas pidi Üldkohus „talle esitatud dokumentide ja muude asjaolude põhjal“ kindlaks määrama asendushooldusele paigutamise meetme täpse ajalise ulatuse. Selleks oli tingimata vaja hinnata *kõiki Rumeenia sellekohaseid otsuseid*, sealhulgas 16. mai 2022. aasta kohtuotsust ja nendevahelist seost.

101. Juba esitatud põhjustel ja mööndes, et 30. jaanuari 2013. aasta riigisisestel otsustel olid alates 2013. aasta jaanuarist õiguslikud tagajärjed, omistas Üldkohus neile ulatuse, mida neil vastavalt õiguskorrale, milles need otsused tehti, ei olnud.

102. Järelikult on Rumeenia õiguses ilmselgelt vääralt hinnatud asendushooldusele paigutamise meetme ajalist ulatust. Sellel hinnangul oli nii otsene kui ka ekslik mõju personalieeskirjade artikli 85 kohaldamisele.[61]

103. Leian seega, et ka apellatsioonkaebuse teise väite teise osaga tuleb nõustuda.

4. Apellatsioonkaebuse teise väite kolmas osa

104. Arvestades lahendust, mille ma soovitan anda apellatsioonkaebuse teise väite esimesele ja teisele osale, ei ole vaja teha otsust kolmanda väite kohta. Teen seda siiski juhuks, kui Euroopa Kohus asub teistsugusele seisukohale.

105. Teise väite selles osas kordab AL peaaegu sõna-sõnalt Üldkohtus esitatud väiteid[62], ilma et see sisaldaks argumente, mis konkreetselt viitaksid õigusnormi rikkumisele vaidlustatud kohtuotsuses.

106. Neil asjaoludel ei vasta teise väite kolmas osa Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimese lõigu ega Euroopa Kohtu kodukorra artikli 168 lõike 1 punkti d ja artikli 169 nõuetele, mistõttu tuleb see väide tunnistada vastuvõetamatuks.

107. Kokkuvõttes teen Euroopa Kohtule ettepaneku nõustuda apellatsioonkaebuse teise väite esimese ja teise osaga ning tühistada Üldkohtu otsuse vastavad punktid.

VI. Üldkohtule esitatud hagi

108. Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 61 esimesele lõigule võib Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse tühistamise korral teha ise asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium seda lubab, või suunata asja tagasi Üldkohtusse otsustamiseks.

109. Arvestades, et minu analüüs apellatsioonkaebuse kohta on piiratud ja piirdub apellatsioonkaebuse teise väitega, ei saa ma teha Euroopa Kohtule ettepanekut teha asjas lõplikku otsust.

[61] Vt käesoleva ettepaneku 55. joonealune märkus.

[62] Apellatsioonkaebuse punktid 21 ja 22 on identsed Üldkohtule esitatud repliigi punktidega 46 ja 47. Apellatsioonkaebuse punktis 20 piirdub AL väitega, et Üldkohus on rikkunud vormilise paralleelsuse reeglit, esitamata muid argumente, et kritiseerida konkreetselt Üldkohtu arutluskäiku vaidlustatud kohtuotsuses.

110. Ta võiks seda siiski teha, kui tegemist on üksnes selle väitega, selle asemel, et saata kohtuasi tagasi Üldkohtusse otsuse tegemiseks, kuna eespool esitatud kaalutlused viivad vaidlustatud otsuse tühistamiseni ilma pikemata.

VII. Kohtukulude väljamõistmine

111. Samadel põhjustel ei saa ma võtta seisukohta kohtukulude kohta.

VIII. Ettepanek

112. Kõike eeltoodut arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku nõustuda Üldkohtu 10. aprilli 2024. aasta kohtuotsuse AL *vs.* komisjon (T-50/22, EU:T:2024:220) peale esitatud apellatsioonkaebuse teise väitega ja tühistada selles viidatud kohtuotsuse osa.